

Sint Jozefkerk te Weert - Keent

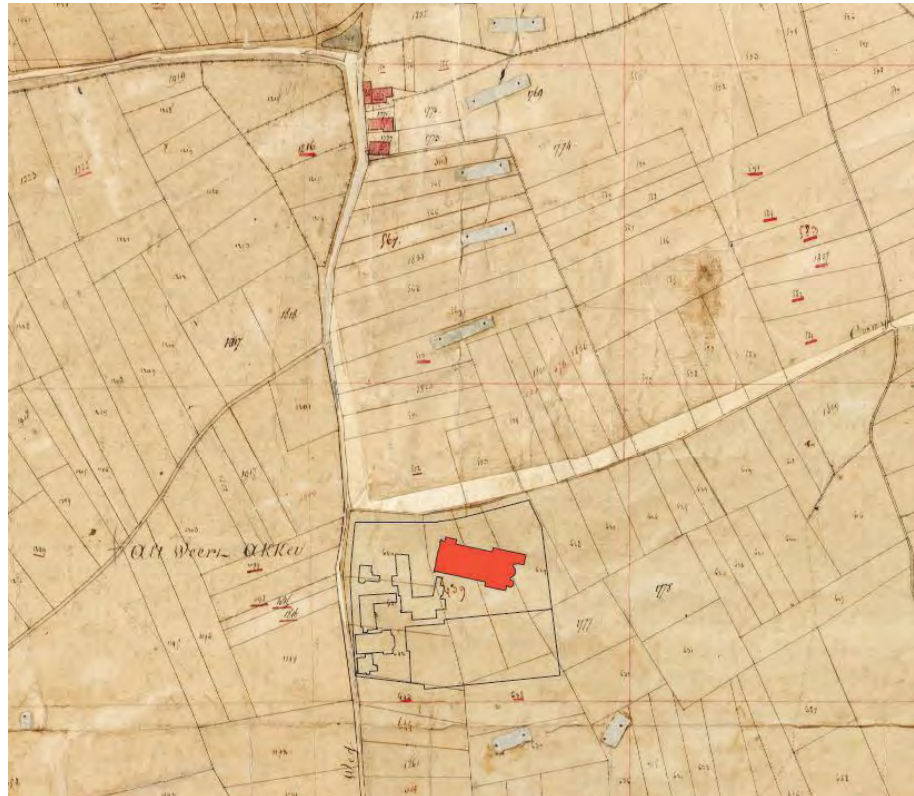
11 maart 2019

HISTORISCH WAARDESTELLEND ONDERZOEK

ADVIES EN RAPPORTAGES VOOR HERGEBRUIK VAN BIJZONDERE GEBOUWEN

5.2 STEDENBOUWKUNDIGE SETTING

Wat meteen opvalt als men de huidige stedenbouwkundige context van de Sint-Jozefkerk bekijkt is de afwijkende richting van het kerkgebouw ten opzichte van de omringende orthogonale bebouwing. Uit de kadastrale kaart die noord-zuid is georiënteerd blijkt dat de kerk ook niet op het oosten gericht is. Als je een lijn trekt over de lengte-as van het gebouw en die doortrekt loopt hij wél door de Sint-Christoffelkathedraal in Roermond, de zetel van de bisschop.

kadastrale kaart 1824 met projectie bebouwing kerkeiland in 2002

De werkelijke reden is waarschijnlijk triviale. Als het kerkeiland op de kadastrale tekening van 1824 geprojecteerd wordt, blijkt de verkaveling van 1824 qua richting aan te sluiten op die van de kerk. Toch zou het ruimtelijk logischer zijn geweest om, op basis van die situatie, hem op het oosten te richten, maar dat is niet gebeurd. De noodkerk, het eerste gebouw dat in 1932 gerealiseerd werd, heeft wel nagenoeg die oost-westrichting.

Deze noodkerk wordt, samen met de pastorie, ruim een kilometer ten noorden van het gehucht Keent gebouwd, 'midden in het open veld en een heel eind af van de al bestaande Julianaschool'.¹³ En hoewel er nog geen sprake is van de bouw van een nieuwe wijk in de nabijheid van de kerk, heeft deken Souren er alle vertrouwen in dat na de bouw van de noodkerk 'de nodige middenstand, (...) niet op zich zal laten wachten'.¹⁴ De vele kerkgangers (in 1932 zijn er ca. 2250 parochianen) zijn kennelijk een goede afzetmarkt.

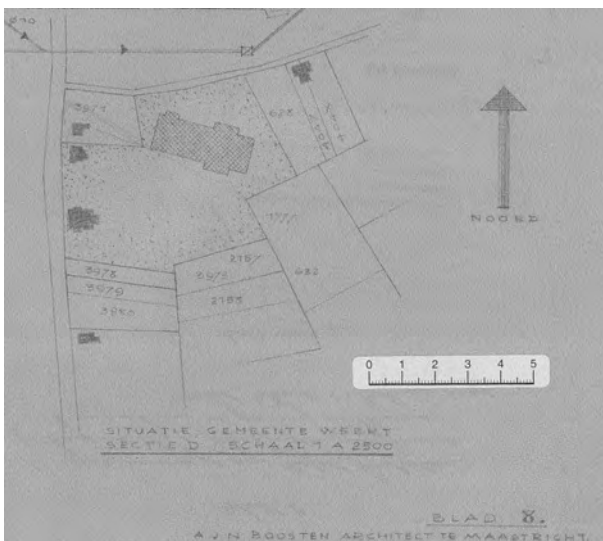
Nog maar 6 jaar na de voltooiing van de noodkerk wordt de planning van de

¹³. PSJK p.16

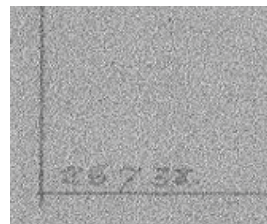
¹⁴. PSJK p.14

Kaart bij artikel Ook een garnizoen in Weert.
bron: Limburgsch Dagblad 6 januari 1938

Boosten bestektekening d.d. 26 07 1938

De situatietekening is verder niet erg nauwkeurig; de achterzijde vormt een rechthoek, die even breed is als het middendeel van de kerk en smaller dan de zone met de transepten, terwijl in de begane grondtekening van dezelfde set tekeningen de achterbouw even breed is als de transepten.
bron: GW

Gemeentelijk uibreidingsplan 1940
bron: GW

¹⁵. PSJK p.31

bouw van een nieuw, groter kerkgebouw ingezet. De concrete aanleiding is de aankondiging dat er 2 bataljons, zo'n 860 militairen, in Weert gevestigd zullen worden met hun gezinnen, niet direct naast de kerk, maar wel in dezelfde parochie. Die arriveren begin 1939, maar de topografische kaart van rond 1940 laat rond de nieuwgebouwde Sint-Jozefkerk nog maar weinig bebouwing zien. *Op 13 maart 1939 wordt begonnen met de bouw, die ruim een jaar zal vergen. Het grondwerk in verband met de fundering wordt vrijwillig en gratis uitgevoerd door landbouwers uit Keent.*¹⁵

Op de situatietekening die Boosten opneemt in de bestektekeningen (26 7 1938) is te zien dat de zone waar later het kerkplein komt te liggen nog geen eigendom is van de parochie en dat de kerk door haar enigszins te draaien zowel op het dan nog krappe perceel past en toch enigszins op het oosten georiënteerd is. Er rest dan ook nog een wigvormige ruimte voor de kerk om haar te kunnen betreden. Of er vóór de bouw al afspraken zijn gemaakt met de toenmalige eigenaar of dat het perceel is onteigend is niet onderzocht, maar pas in 1953 krijgt het plein zijn huidige (hoofd)vorm.

De oorsprong van de naam Kruisstraat die al op de eerste kadastrale kaart van 1830 staat genoemd en de mogelijke plaats van een evt. kruis is niet achterhaald. Het zou kunnen dat dat kruis aan het einde van deze weg stond en dat de kerk daar op gericht is.

Toch is er al voor de start van de bouw van het gebouw een uitbreidingsplan in voorbereiding dat de toekomstige infrastructuur en bebouwingszones aangeeft. Het plan wordt op 6 oktober 1939 vastgesteld door de gemeente en in 8 november 1940 goedgekeurd door provinciale staten. Hierop is de bestaande bebouwing op dat moment in zwart ingetekend en de nieuw te bouwen woningbouw in kleur. De zalmkleurige vlakken geven de bestemming voor deze gronden (bijzondere bebouwing met voorgevel rooilijn – de tweede lijn) weer.

Hoe dan ook is in het uitbreidingsplan de oriëntatie van de kerk geen structurerende factor geweest. De weg die min of meer parallel aan de Kerkstraat geprojecteerd wordt is een wijkontsluitingsweg, waardoor de achterzijde van het kerkgebouw, waar een flinke zone onbebouwd is gelaten, veel meer in het zicht komt. Frappant is ook dat de ligging van het kerkhof net anders gesitueerd is dan in de huidige situatie. Het kerkplein heeft hier ook nog de kleine maat die op de situatietekening van Boosten aanwezig is.

Hoewel de foto's van de achtergevel van de kerk met de korenschoven suggereren dat de bijzondere vormgeving van de achtergevel voortkomt uit de wil om een aantrekkelijk aanzicht te maken vanuit het verre veld is het de vraag of dat feitelijk het geval is of dat de nieuw aan te leggen weg daar de oorzaak van is. De ruimte die vrijgehouden wordt rond het kerkgebouw is de eerste ruimtelijke aanzet voor het zgn. kerkeiland.

Foto maquette plan Leusen met links een nieuwe pastorie
bron: erfgoedhuis Weert

RENVOOI gebouwen kerkeiland

- 1- voormalige noodkerk, huidige patronaatsgebouw
- 2- pastorie 1931
- 3- Sint- Josephkerk 1939
- 4- Sint-Agnesschool 1939
- 5- Kapelanie 1951
- 6- Dr. Poelsschool 1957
- 7- gymzaal 1963
- P- plein
- K- kerkhof

visiekaartje herinrichting plein
bron: St. Jozefskerkplein Concept
Pleinontwerp (SJC) 30 12 2007, p19
bron: Heukelom Verbeek Land-
schapsarchitectuur

tekening nieuwbouw Engelman
bron: SJC p13

WEERT.

ST. JOZEFSKERKPLEIN IN WORDING.

Publieke Werken zijn begonnen met de aanleg van het plein voor de St. Jozefskerk, welke aanleg mogelijk geworden is door aankoop van de hiervoor liggende boomgaard. Van de populieren blijven er slechts vier staan in een plantsoen ter afscheiding van het plein van de Kruisstraat. Aan de zuidzijde wordt het plein van de restant-boomgaard afgescheiden door een haag, waarvoor een zigzagtrottoirrand komt met parkeergelegenheid voor auto's en een bomenrij. Door dit plein is een fraai uitzicht op de monumentale hoofdingang van de kerk vrijgekomen.

Ook het plantsoen naast de kerk wordt enigszins veranderd met verwijdering der populieren, waardoor hier meer een open uitzicht op de zijkant der kerk ontstaat. Aan de zijkanen der kerk komen blokken om rijwielen te stallen.

Achter de kerk wordt het plantsoen enigszins uitgebreid tot waar de toekomstige St. Jozefslaam komt te lopen; hier wordt een plaats uitgespaard voor een nieuwe pastorie.

Komende uit de hoofdingang der kerk zal er later aan de linkerkant een vierkant pleintje worden gevormd, afgescheiden van het kerkplein door een bogengang en omringd door: links gymnastiekzaal en leesbibliotheek; achter Kleuterschool en rechts Groene Kruisgebouw. Het pleintje dient dan als speelplaats voor de kleuterschool. Dit complex gebouwen, waarvan door architect Leusen uit Venlo een ontwerp en maquette is vervaardigd, zal slechts geleidelijk verwezenlijkt kunnen worden doch zal na gereedkomen te samen met de mooie kerk en verzorgde omgeving stedenbouwkundig zeker het fraaiste geheel van nieuw Weert vormen.

In 1953 kan een vervolgstap worden gemaakt doordat de grond vóór de kerk is aangekocht. Publieke Werken zijn begonnen met de aanleg van het plein voor de St. Jozefskerk, welke aanleg mogelijk is door de aankoop van de hiervoor liggende boomgaard, zoals wordt gemeld in het weekblad Kanton Weert van 13 november 1953. De bouw van een gymnastiekzaal en leesbibliotheek, een Kleuterschool en een Groene Kruis gebouw van de hand van architect Leusen wordt aangekondigd. In de beschrijving wordt er ook gesproken over een nieuwe pastorie aan de toekomstige St. Jozefslaam. Aan de hand van de maquette is te concluderen dat dat zal gebeuren door de sacristie te verlengen en haaks daar op een woning met zadeldak te maken.

Op de vergunningstekeningen (gedateerd nov. 1954 vergunning verleend 6 juli 1956) bestaat het complex nog slechts uit een acht-klassige basisschool. Het gymnastieklokaal (op de maquettefoto rechts gesitueerd) is al eerder in vereenvoudigde vorm aanbesteed (18 juni 1954), nog voor de rest van het complex wordt gebouwd. De torens en de bogengang zijn achterwege gelaten, de linkervleugel is kleiner geworden en de pastorie is nooit gebouwd.

Pas in 1961 vond de consecratie van de kerk plaats, vanwege het feit dat het kerkinterieur door de oorlog en geldgebrek pas in 1959 gerealiseerd kon worden. Hiermee is het Kerkeiland niet meer alleen een ruimtelijk verschijnsel, maar ook een voorbeeld van het Rooms-Katholieke zorgmodel zoals dat in de huidige beschrijving van het dorpsgezicht wordt besproken.

Zowel het patronaatsgebouw als de Sint-Agnesschool zijn echter gesloopt en in 2007 vervangen door appartementengebouwen die qua massa en positie slechts ten dele overeenkomen met de eerdere bebouwing.

In 2007 is ook het kerkplein opnieuw ingericht, met als uitgangspunt het tot stand brengen van een centraal plein dat *aansluit op de maat, vorm en richting van de kerk*.¹⁶ Gelijktijdig is de Dr. Poelsschool en de gymnastiekzaal omgebouwd tot een multifunctionele wijk accommodatie dat in 2009 geopend is onder de naam Keenter hart, waar ruimtes verhuurd worden, cursussen gegeven worden en waarin een eetpunt voor buurtbewoners is ondergebracht.¹⁷ Hoewel het Rooms-Katholieke zorgmodel als zodanig is verdwenen, vervuld het kerkeiland in dit gedeelte nog wel een belangrijke maatschappelijke taak.

¹⁶. Uit Heukelom Verbeek, St. Jozefskerkplein Concept pleinontwerp Weert 30 december 2007 (SJC)

¹⁷. <https://www.puntwelzijn.nl/downloads/2017/Folders/Wijkaccommodatie%20Keenter%20hart%202017.pdf>

1.

2.

Ramen afbeeldingen en tekst uit:
<http://www.glasmalerei-ev.de/pages/b236/b236.shtml>

Ramen in de zijbeuken,
 Antiekglas/lood/grisaille

De ramen 2-5,8,9, 12-16 zijn afkomstig uit de kapel van Huize Severen te Maastricht-Ambly. In aangepaste vorm werden ze door atelier Felix aangebracht.

1. raam in de kapel, antiekglas/lood/verloving van Maria met Jozef, vlucht naar Egypte, h. familie in Nazareth; in de zwikken: annunciatie, de droom van Jozef.

Kunstenaar en jaar onbekend

2. boven: het hemels Jeruzalem, beneden: ? .
 Ad Maas, 1962

3. de mensenzoon heeft geen plaats om zijn hoofd op neer te leggen. / zalig de zuiveren van hart want ze zullen god zien. / hij is gehoorzaam geworden tot de dood van't kruis.
 Ad Maas, 1962

4. wel hem die bezorgd is voor zwakken en armen ps. 40,2 / allen aten en werden verzadigd en ze verzamelden het overschot 12 korven luc 9,16 / de menslievendheid v. co ?

...onze verlosser is ons verschijnen ad tieum III.
 Pater Jo de Visser, 1962

5. zie het lam gods dat de zonde der wereld wegneemt / zalig die tot het bruilofsmaal van het lam geroepen zijn / in het bloed van het lam wassen ze hun kleren blank.
 Pater Jo de Visser, 1962

6. raam in het transept, H. Johannes
 Gérard Felix, 1990

7. raam in het transept, H. Lucas
 Gérard Felix, 1990

8. rozet met voorstellingen uit het leven van Jezus
 (In de medaillon zijn fragmenten van Ad Maas en Jo de Visser verwerkt)
 Gérard Felix, 1988

9. rozet
 (In de medaillon zijn fragmenten van Ad Maas en Jo de Visser verwerkt)
 Gérard Felix, 1988

10. H. Marcus.
 Gérard Felix, 1990

11. H. Mattheus.
 Gérard Felix, 1990

3.

4.

6.

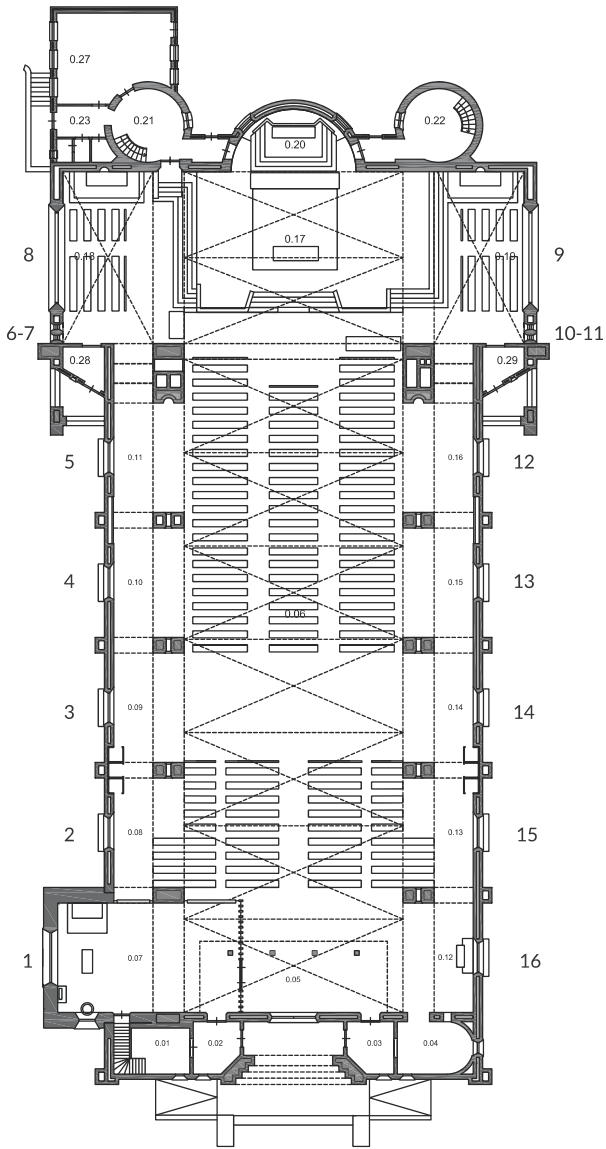
7.

8.

9.

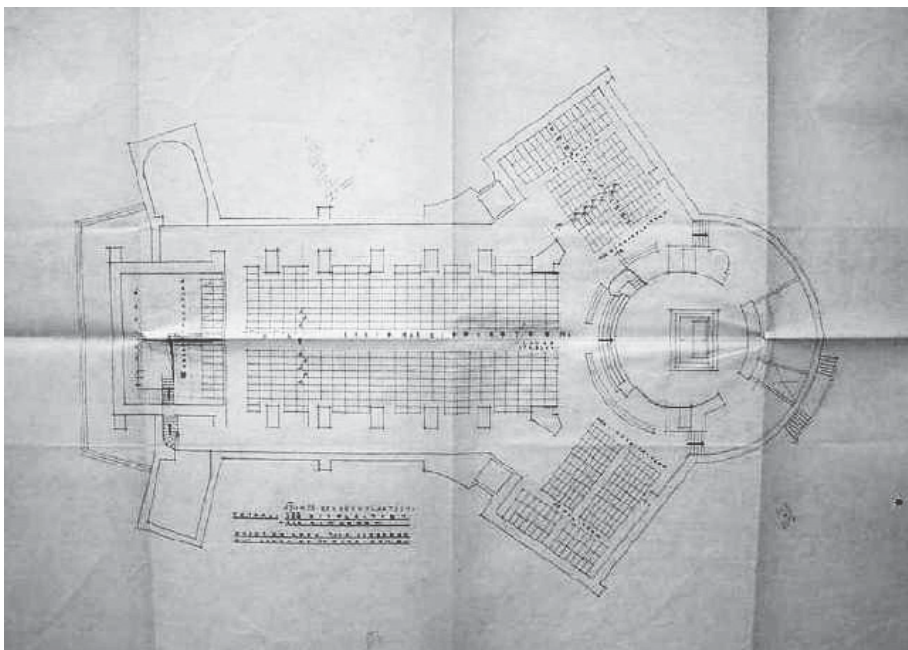

10.

11.

plattegrond Odakerk Melderslo met transept onder hoek
bron: Kerkgebouwen in Limburg

6. ARCHITECTONISCHE ANALYSE

De Sint-Jozefkerk

In het hoofdstuk 'Het kerkelijk werk van Alphons Boosten' van Arjen Looyenga wordt de ontwikkeling van het werk van Boosten diepgaand besproken en geanalyseerd. Van de 'typische Boostenkerken' worden een aantal algemene aspecten benoemd die als thema in de verschillende ontwerpen terugkeren. Omdat de St.Jozefkerk niet in een eigen paragraaf wordt besproken, hebben we dit gebouw op deze aspecten nader beschouwd en haar daarmee gepositioneerd in het overige werk. Het gaat om de volgende aspecten:

- Christocentrisme
- Vormgeving van de torens
- Westwerk
- Dubbelwandigheid - voorgevel
- De wand geopend
- De overdekking
- De bouwmaterialen

Voor dit specifieke gebouw is daarnaast de verschuiving in de travéemaat tussen zij- en hoofdbeuk een essentieel aspect, dat we onder het lemma dubbelwandigheid bespreken. Onder christocentrisme wordt ook de vormgeving van het priesterkoor en de viering besproken.

Hoe de St-Jozefkerk in 1940 werd ontvangen blijkt uit het artikel van Jan Engelman dat als bijlage is opgenomen.²⁶

²⁶. Oorspronkelijk in De Tijd en overgenomen De Limburger (DL) p.2, 30 augustus 1940. Zie Bijlage I

Christocentrisme.

*Een christocentrische kerk (soms ook volkskerk geheten) is een driebeukig kerktipe waarbij het middenschip zeer breed is en de zijbeuken smal zijn, geen zitplaatsen bevatten en slechts als loopgangen in gebruik zijn. Dit type kerk is ontstaan als een reactie op de neogotische kerkenbouw. Met een dergelijk kerktipe werd in de jaren 30 van de 20e eeuw geëxperimenteerd bij de rooms-katholieke kerkenbouw. ... Maximale betrokkenheid van de gelovigen bij de eredienst staat voorop. Dit wordt bereikt door het realiseren van een vrij uitzicht op het altaar. Daarnaast wordt het altaar soms verlicht door vensters die speciaal daartoe aangebracht zijn.*²⁷

²⁷. https://nl.wikipedia.org/wiki/Christocentrische_kerk

Het middenschip is 14m. breed en de zijbeuken maar 2.5m. Ze dienen nog hoofdzakelijk als gaanderijen om de kerkbanken en de biechtstoelen te bereiken en als processiegang. De 14 staties van de kruisweg van Charles Vos zijn er ook ondergebracht. In verschillende kerken experimenteert Boosten met de relatie tussen viering en altaar aan de ene kant en de schip en transept aan de andere. Waar bijvoorbeeld in Melderslo de transepten onder een hoek van 45° zijn aangebracht om het zicht zo optimaal mogelijk te maken zijn die hier gewoon haaks aangebracht.

apsis Gerardus Majellakerk, Heerlen
- Heksenberg.
bron: Kerkgebouwen in Limburg

achterzijde Barbarakerk in Bunnik
bron:

St. Jozefkerk aanzicht vanuit huidige
Zuiderstraat, nog met korenschoven
op de voorgrond, 1940.
bron: Gemeente Archief Weert.
Fotograaf F. Lahaye

Opvallend zijn de lage rondbogen tussen viering, transepten en schip, waarmee er toch, hoog boven de hoofden, een afscheiding van de viering ontstaat. De lichtval in de viering is doordat er slechts drie kleine ramen zijn, ook anders. Op de foto uit 1978 (p14) is het, met natuurlijk licht, een donkerder ruimte, met kunstlicht kan dit bijgesteld worden, maar dat gaat ten koste van de oorspronkelijke opzet. De apsis is nog weer lager dan de rondbogen. De apsis is bescheiden van maat, waardoor het altaar meer de viering inschuift en dichterbij de gelovigen komt. Dat verschilt nogal van die van de Gerardus Majellakerk in Heerlen-Heksenberg waar er door de wandschilderingen van Charles Eijck, gezien van uit het schip een heel andere (hemelsere) wereld gesuggereerd wordt.

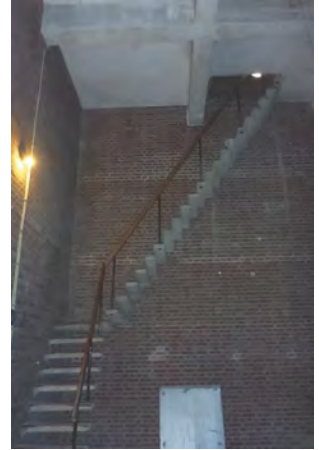
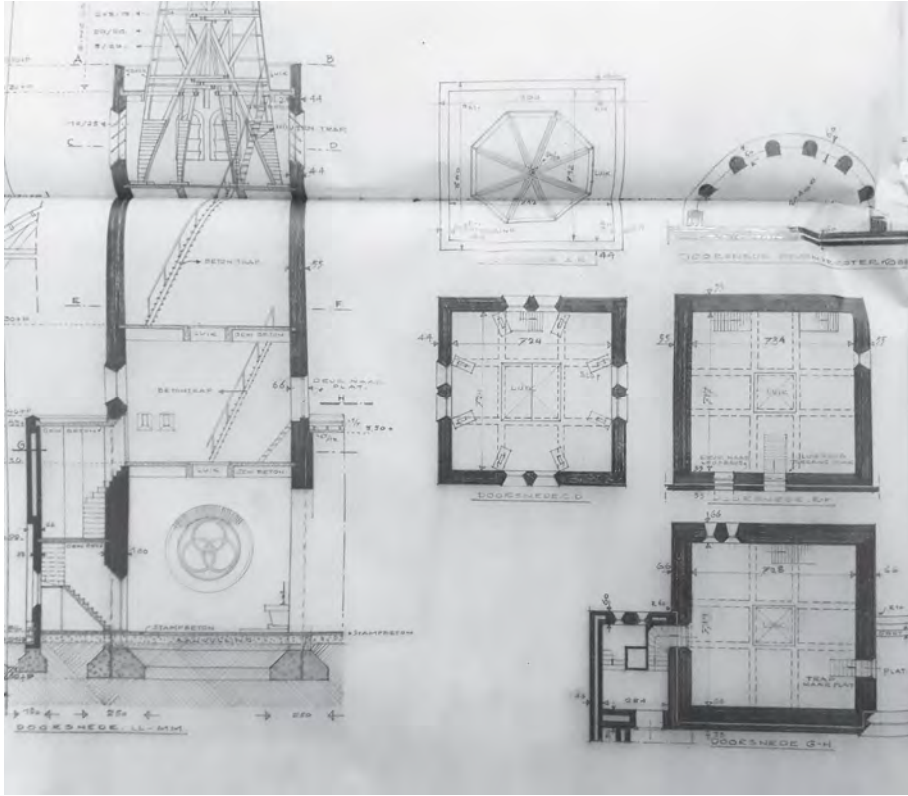
²⁸. Deze route zou mogelijk via de (nooit gebouwde) achterbouw hebben kunnen lopen, maar nu loopt de kortste route van jongenssacristie naar bij-sacristie door de apsis of buitenom, beiden niet ideaal.

Rond de apsis is er in de Sint-Jozefkerk geen omgang.²⁸ Hierdoor zijn de binnenwanden sober en monolithisch. Maar ook buiten wordt de gevel hierdoor één (gebogen) vlak. Een thema dat op allerlei manieren door Boosten wordt uitgebuit ontbreekt hier. In de gelijktijdig ontworpen en gebouwde Barbarakerk in Bunnik bijvoorbeeld, in de hierboven aangehaalde Gerardus Majellakerk en vooral in de Jozefkerk in Stein-Kerensheide, waar de omgang dient als basis voor de torenkrans eromheen, is dit een krachtig ontwerp middel. Doordat de apsis in Weert veel lager is dan de viering ontstaat er aan de buitenzijde een forse buitenwand, die anders dan bij de Barbarakerk, de kerk aan deze zijde ook meer gezicht geeft, meer tot voorzijde maakt.

Vormgeving van de torens.

De Sint-Jozefkerk is uitgerust met drie torens. Naast de grote vierkante kerk-toren zijn er twee ronde torens die aan de oostzijde de net genoemde buitenwand van de apsis flankeren. De opbouw van deze torens, met de typische spitsen die lijken op omgekeerde stalen kopspijkers, is zo gekozen dat het opgaande metselwerk zo hoog mogelijk door kan lopen en de spitsen toch niet in hoogte concurreren met de hoofdkerktoren. Dwerggalerijen, die hier ook echt open zijn, vormen de overgang tussen spits en metselwerk. Door het ontbreken van een basement staan torens en apsis los naast elkaar en op bijgaande foto is goed voorstelbaar hoe de achterbouw uit de schets van Boosten deze drie elementen meer binding zou geven. De opbouw van de gevel zou met een extra laag worden verrijkt en de wat over-stretchte torens zouden een betere verhouding krijgen.

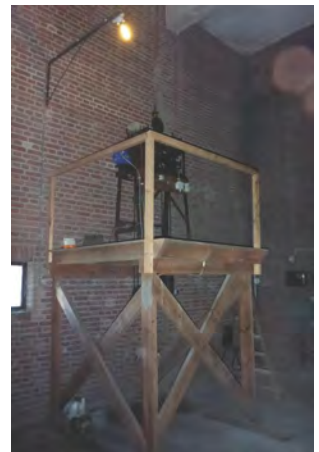
De hoofdtoren van de kerk is veel robuuster maar ook hier is de veel spits ranker dan het gemetselde deel en is er daardoor ruimte om de torentrans te betreden. Ze sluit qua vormgeving aan bij de voorzijde van de kerk, die zich net als de toren verbreedt naar de grond. De toren is niettemin een autonoom element, die achter het basement van de voorgevel schuift en niet daarmee versmolten is, zoals in veel andere kerken van Boosten het geval is.

grote toren werktekening Boosten
bron: Rijckheydt Heerlen

Detail voorgevel St.-Jozefkerk

foto's torenkamer met klokkenluik

voorgevel St.-Jozefkerk Weert

voorgevel Heilige Jozefkerk Kerensheide - Stein

Deze toren heeft ook binnenwerks een behoorlijke maat (7.1 x 7.3m.) en de twee verdiepingen boven de kapel met een hoogte van bijna 6 meter, zijn imposant.

Het westwerk

De vergroeiing van toren en voorgevel is bij Boosten een veel voorkomend thema. Dit monumentale front, het zgn. westwerk, zoals dat in O.L.V. Basiliek in Maastricht voorkomt en, natuurlijk aangepast, geciteerd wordt in de kerken in Groot-Genhout (8), Bunnik (13), Grubbenvorst (17) en Sittard (22) ontbreekt hier, net als de daarmee vaak gepaard gaande asymmetrie. De opzet van de voorgevel straalt juist stabiliteit en rust uit. De grote breedte van het basement met de drie royale boogvormen en daaruit oprijzende kopgevel van het schip zouden kunnen passen bij een monumentaal plein. Dat de daklijn van dit basement doorloopt in de zijbeuken is door de kerktoren en door de later toegevoegde poort tussen school en kerk niet meer zo goed te ervaren als op de oorspronkelijke schets van Boosten.

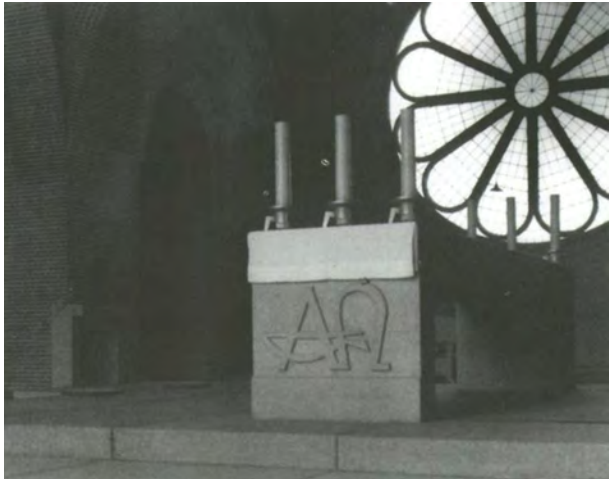
Dubbelwandigheid

Het thema van dubbelwandigheid komt in deze voorgevel wel terug, maar zonder dat het de vlakwerking van de voorgevel doorbreekt. Achter de vijf hoge smalle boogramen bevindt zich een tussenruimte met daarachter de werkelijke ramen van het oksaal.

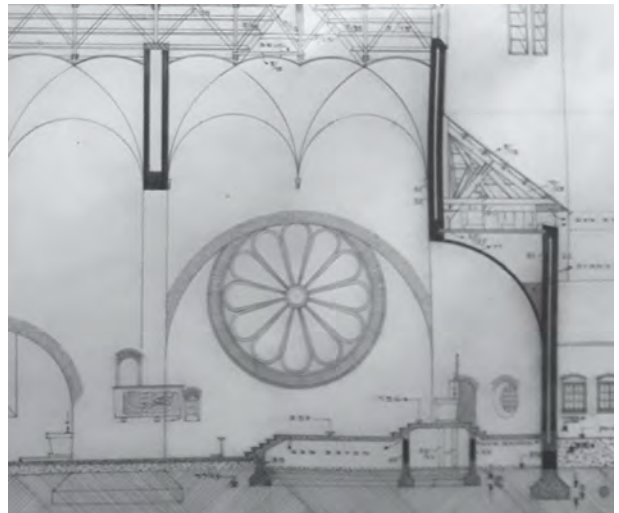
In Stein-Kerensheide is dit thema veel verder uitgewerkt en heeft het achterliggende raam een heel andere vorm dan de gemetselde eerste gevelwand. In de Sint-Jozefkerk ontstaat er door deze ingreep vooral samenhang met de verdiepte entree. Door de plaatsing van het orgel en het afschermen van de ramen is het ruimtelijk effect van binnenuit niet meer te ervaren.

In de zijgevels speelt juist de vlakheid een overheersende rol. Die ontstaat doordat de constructieve structuur niet getoond wordt. Slechts aan de voet van het gebouw zijn er rudimentaire steunberen aangebracht waarvan men zich kan afvragen of ze daadwerkelijk constructief zijn. Hierdoor ontstaat de vrijheid om de raamopeningen naar believen te positioneren. Dit aspect dat in de redengevende beschrijving van het RCE slechts terloops wordt vermeld wordt door Engelman explicieter beschreven en gewaardeerd; *Staat men in het schip, en kijkt men naar boven, dan wordt men verrast door de rust van de ruimtewerking en toch ook door een zekere levendigheid. Want er zijn twee rythmen te bespeuren: het eene van de rondbogen die de muren dragen het andere van de ribben en raakpunten van het flauw gebogen gewelf. De verschillende steunpunten vallen niet verticaal samen, doch wisselen elkander af en men zou van een alterneerend rythme kunnen gewagen.*²⁹ Dit alternerende ritme komt terug in de positie van de ramen, waardoor er weliswaar geen sprake is van dubbelwandigheid maar wel van een bijzondere gelaagdheid.

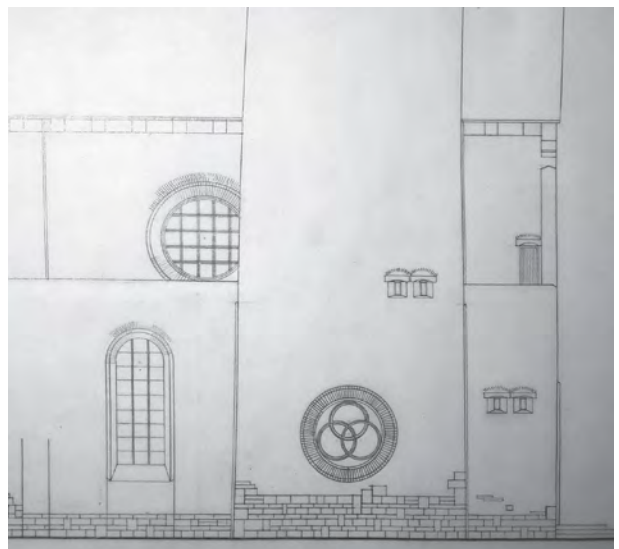
²⁹. LD 30 aug. 1940 zie bijlage I

Fragment foto altaar van Martens met rozetraam

langsdoorsnede werktekening bl. 05 bron: archief Rijkheyt.

geveltekening bron: archief Rijkheyt.

Raam met asymmetrische dagkanten voor betere lichtval richting altaar.

De wand geopend.

Naast de redelijk traditionele raamvormen in de zijbeuken (boogramen) en het schip (ronde ramen) zijn er de indrukwekkende rozetramen in de transepten en de mariakapel. Dit type ramen wordt vaak door Boosten toegepast en zijn door de komst van het prefabbeton kennelijk redelijk betaalbaar. Het is nu bijna niet meer voor te stellen hoe de lichtval moet zijn geweest voordat in de jaren tachtig de glas-in-lood ramen werden geplaatst.

Op een detailfoto van het altaar van Martens is nog te zien hoe het glas (matglas?) tussen het betonnen traceerwerk is ingedeeld.

De beide ramen in het transept zijn relatief laag in de gevel aangebracht, mede omdat de rondbogen tussen viering en transept veel lager zijn dan die tussen viering en schip. In de langsdoorsnede is goed zichtbaar hoe het raam zich verhoudt tot de hoogte van deze rondboog en dat de rondboog naar de apsis nog weer lager is.

Een kleinere variant op dit rozetraam bevindt zich in de zijgevel van de kerktoeren en verlicht de kapel daarachter. Drie met elkaar verweven ringen de symboliseren de goddelijke drie-eenheid. Een raam met dezelfde indeling werd toegepast in de Barbarakerk te Bunnik. Ook dit raam is laag aangebracht om aan te sluiten bij de intimiteit van de kapel.³⁰

Bijgevoegde geveltekening laat de positie van het rozetraam laag in de kerktoeren zien.

De verspringing in het ritme van de ramen in de zijgevel is hier ook zichtbaar leidt er zelfs toe dat de kerktoeren gedeeltelijk voor het laatste ronde raam staat.

Een ander opmerkelijk detail (dat overigens ook herhaald wordt in de kerk in Horst) is de toepassing van asymmetrische dagkanten in de boogramen in de gaanderij. Op bijgevoegde foto is dit nauwelijks te herkennen omdat het perspectivisch als tromp-l'oeuil-effect werkt. Het is een tamelijk ingewikkelde constructie omdat het zich ook boven de ramen in het gebogen metselwerk doorzet.

Tot slot dient nog te worden opgemerkt dat alle ramen van het kerkgebouw ronde bovenzijden hebben. Alleen de ramen van de pastorie hebben rechthoekige kozijnen. In eerdere kerkontwerpen komen ook rechthoekige ramen voor (bijvoorbeeld in de ontwerpen voor Slagelse, voor Haanrade en voor Rothem), in latere kerken voor zover wij het gezien hebben niet meer.

³⁰. Het is een terugkerend thema dat in de Heilige Hubertuskerk in Groot-Genhout zelfs leidt tot een groot rond raam, door luiken en glas gesloten, [dat] kan dan worden geopend, zoodat de H. Mis kan worden bijgewoond door de Jachtvereniging. Jagers, paarden en honden, de heele meute, staan buiten en wonen in de open lucht den dienst bij, zij worden daar ook door den priester gezegend. Een schoone landelijke zede, in dezen materialistischen tijd! uit De Tijd 24 09 1937

ontmoeting rond raam met betonnen vlakverdeling en klokkentoren

foto geronde muurdammen inder dakgoot, bron: CSA

steengaas gewelf aan kabels, bron: CSA

De overdekking

De meeste daken zijn gedekt met antracietkleurige pannen. De daken van de gaanderijen zijn echter vlak en voorzien van een gemetselde balustrade, die het zicht op de ronde ramen van het schip gedeeltelijk belemmeren. Ze sluiten daardoor qua hoogte wel aan bij het verbrede basement van de voorgevel. Onder de zadeldaken van het middenschip en de apsis bevinden zich *een reeks geronde muurdammen, wat een dwerggalerij suggereert* (BCC p.74).

Eén van de kritiekpunten op het ontwerp is de vormgeving van het plafond van het schip, de transepten en de viering. Er is daar een flauw gebogen gewelf toegepast dat gemaakt is door steengaas aan kabels af te hangen en te stucen. Door criticasters zowel vanuit het Bisdom als vanuit de hoek van de Delftse School (Granpré-Molière) werd dit als een nepconstructie beschouwd. Het gewelf dat de dubbele betekenis van het woord uitspannel recht doet, is wel van een heel andere orde dan de zware boogconstructies die uit de grond oprijzen en over-gedimensioneerd zijn.

Kennelijk is het beeld belangrijker dan het consequent doorvoeren van een hager und mager constructieprincipe met daarbij passende materialen en vormen. In de kerk in Horst komt een qua vorm vergelijkbaar plafond in beton voor. Hier zijn vorm en constructie weer bij elkaar gekomen.

De bouwmaterialen

Met betrekking tot de toegepaste bouwmaterialen is de St.-Jozefkerk een echt voorbeeld van wat Arjen Looyenga de eigenlijke 'Boosten-Stijl' noemt. Waar eerder lokale natuursteen en mergel werd toegepast is dat in het latere werk niet meer het geval en wordt er alleen maar baksteen verwerkt. In dit geval een gele steen met heel af en toe een zgn. miskleur die een donker accent geeft. Heel sporadisch komt er een natuurstenen afdekking van een boograam voor, maar alleen als het te klein is om met een gemetselde boog te construeren.

Het gebruik van prefabbeton maakt wel de grote rozetramen mogelijk, maar is voornamelijk een dienend, ondersteunend materiaal, niet beeldbepalend op zichzelf.

De vloer van de kerk bestond oorspronkelijk uit stampbeton (zie bouwtekeningen Boosten en foto 1978) en is later met donkerbruine vloertegels (20 x 20 cm.) belegd.

zijgevel Heilige Barbarakerk in Bunnik

zijgevel St. Jozefkerk Weert

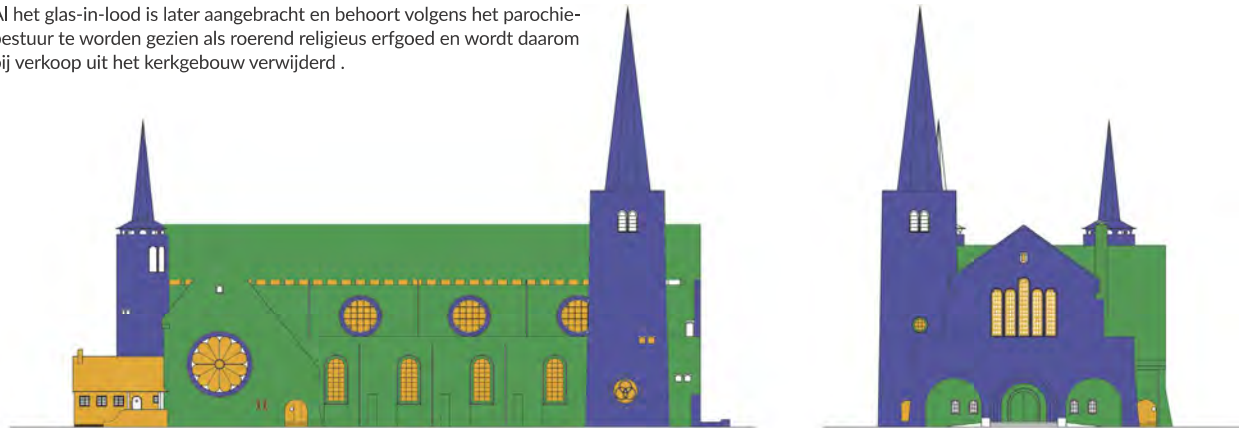

zijgevel St. Jozefkerk Kerisheide

zijgevel St. Jozefkerk Weert

Al het glas-in-lood is later aangebracht en behoort volgens het parochiebestuur te worden gezien als roerend religieus erfgoed en wordt daarom bij verkoop uit het kerkgebouw verwijderd .

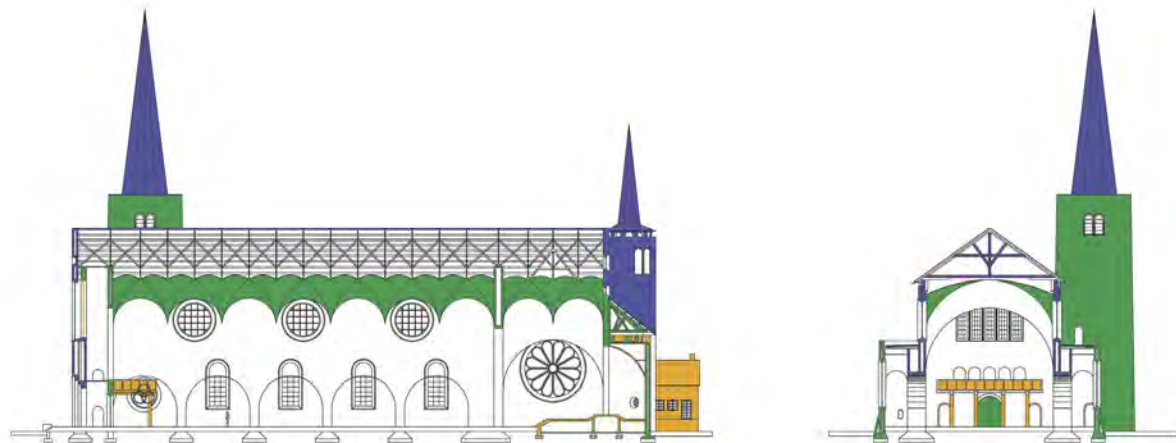
noordgevel

entree westgevel

oostgevel

zuidgevel

langsdoorsnede

dwarsdoorsnede

- hoge monumentwaarde, behoud noodzakelijk
- positieve monumentwaarde, behoud wenselijk
- indifferente monumentwaarde, zou aangepast of vervangen mogen worden
- monumentwaarde van plafond, boog, zoldering of kap (3 categorieën)
- interieuraspecten (3 categorieën)
- monumentwaarde van vloer

TEKENINGEN WAARDESTELLING

Interieur van torens is indifferent

